

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentaria in octo libros physicorum Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 192

Aristoteles

[S.l.], 1629-1630

Liber septimus physicorum

[urn:nbn:de:bsz:31-116321](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116321)

LIBER
SEPTIMVS
PHYSICO-
RV M *f*

Haec libro 7
dicitur ad
p. in
meum p. in
p. in
lib. DEVS.
p. in
et alio
non
et alio
et alio
et alio

Haec libro 7. in iudicibus Actus de motu in or-
 dine ad Inam eam officientem ostenditur
 qd in eorum momentibus. Sane mendum fit ad alij
 mendum in in mobili. vel ad aliquo in motore
 qd via momentem, qd primo motor vocari so-
 let DEVS. Et ad huc pbandum assumit va-
 pliam porem. nempe hanc. Omne qd movet
 ab alio movet. deinde de alteram. In momentibus
 non e pcepto in infinitu. Quas pries sicut
 et alia in huc libro cautata per sequentia
 suba examini nabi my. ~ ~ ~ ~ ~

ER
 MVS
 SICO
 M

QVAESTIO
VNICA
DE PRIMO MOTORE.
ET DE DISTINCTIONE
MOVENTIS A MO-
BILI. ET DE APPROXI-
MATIONE AGENTIS
AD PASSIVM s

Dub:

Du
Vtrum
primu
lis. Et
Aristot
omne qu
mouet
Conc
In rem nā
ng Motor i
mouentur,
Contor. s
sio. Omne q
mouentur nā
nā debent

Dubium Primum
 Vtrum defur aliquis
 primus Motor immobi-
 lis. Et vtrum propositio
 Aristotelica nempe hæc;
 omne quod mouetur, ab alio
 mouetur; fit uera?

Conclusio Prima.

In rebus nãa nẽo debet admitti aliq̃s pri-
 mus Motor immobilis à quo oĩa cõtera
 moueantur, qui motor ẽ DEVS.

Controctus hic est de Th. j. p. q. 2. a. 3. Per rãe
 Actus. Omne q̃ mouetur ab alio mouetur, atq̃ in
 mouentibus nẽo dat̃ p̃cip̃ in infinitum. q̃o
 nẽo debent̃ denẽuere ad aliq̃m mouens
 à quo

a quo dicitur movere et ipsum a nullo. Et hec
moveri de Deo opt: Max: m. p. t. moveri
ad huc de petra ad actum. atq; nihil potest seipsum mo-
vere de petra ad actum. ergo nihil potest et a se
ipso moveri. et ergo ab alio. m. item p. t. m.
si aliquid se adducit ipsum de petra ad actum et sic
simul in actu et petra q; implicat q; est in
actu et non est in actu. m. vero primi syllogis-
mi. si in momento daretur quod in infinitum
hunc q; q; movetur ab alio movere non potest
assignari sibi moveri, neq; enim. et sic negat
ultimum. et ergo tolleret eis motus q; absurdum?

ad glanc deveniendum e ad unum sibi motorem.

Conclusio Prima proxima.

Propositio Artis se: Omne q; movetur, ab alio movetur,
et non primo, et e sensu illius. Quod moveri
sensu vel distincte realiter a mobili ita, ut
nihil

idem non potest esse simul in actu et potentia respectu
eiusdem - de potentia et actu facti et edunt.
In diuersis quae non repugnant quae idem sunt in potentia
facti, et simul in actu virtuali ut patet in intel-
lectu, quae antequam obiciatur intellectui esse in
potentia facti ad illam, et simul et in actu vir-
tuali scilicet per se ipsum intelligibilem. Esse a-
lium in actu virtuali, diuersum nihil esse aliud quam hoc
actu aliis propriis eminentibus ad procedendum esse
aliter rationis. Unde si aliquid potest esse in actu vir-
tuali simul et potentia facti, bene poterit aliis
seipsum mouere. Sed haec solutio non est ad
mentem Aristotelis unde transierit contra istam sen-
tentiam. Ideo non negat Aristoteles idem posse esse in
actu et potentia simul respectu eiusdem, quia alius
idem est perfectus et imperfectus in ordine ad
idem, quae tamen implicat. Perfectum quidem potest esse in
actu, et tunc actus dicitur perfectus. Imperfectum
vero potest esse in potentia, atque hoc inuenimus à fortiori

Leff

Leff si idem
facti respectu
simul in
et simul
facti respectu
li, et potentia
facti, quae si
in potentia et
simul esse
tunc potest. quae
esse in actu
veritas ad
potentiam et
aliter - quae
Deo Causa
aliter quae
quae se ad se
et eorum

scilicet si idem sit in actu virtuali, et potentia
 fructu resp: sigdem. go si idem non pot esse
 simul in potentia et actu fructu, non poterit
 et simul esse in actu virtuali et potentia
 fructu resp: sigdem. pte m. esse in actu virtuali
 h. e. perfectioni modo esse in actu, quia in actu
 fructu. go si idem non pot esse simul resp: sigdem
 in potentia et actu fructu, multo minus poterit
 simul esse in actu virtuali et potentia fructu.
 aut pte. quia pte. esse in actu virtuali
 esse in actu et proxima eminentia ad pte.
 centro ab quem esse. atq talis eminentialis
 pte. pte. quia fructu est in debent
 alibi - go. /

Dico Certe 20. Omne q movet ita ut ad qd tenet
 aliter q qd et non movet, non movet
 p se go a se ipso, sed ab alio, atq se mobile
 e signati loquendo de motu physico. Et m. pte

q. n. y se jo a se ipso movet non dependet
ab alio in motu, dependeret a. si ad q. etiam
alterius q. fecerit. in vero p. r. supponendo q. mo.
bile motu physico sit divi sibile in plures partes
quo supposito demy casu, q. una pars
mobilis q. escat, hinc quoniam, utrum mobile
moveat sicut se totum, vel non. non p. r. se
totum ut p. r. q. a. ut supponi n. movet sicut
sicut aliqua partem, et altera pars q. escat,
nihil a. p. r. movet sicut se totum, nisi sicut eos
partes moveat. q. non movet sicut se totum.
q. ad q. etiam alterius partis q. fecit, et non no.
vel sicut se totum. q. r. dependens ab alio
in suo motu.

Potest eadem causa q. vari
differendo q. eos motu, ut satis late p. r. d.
Rubez lib. 8. :/.

Plur. vis jo multa sunt q. se ipsa moveant

ad

ad mai. casu
et nulla di
p. r. n. i. a. l. t.
q. h. p. r. h. y. g.
um, r. i. d. e. q.
cog. n. e. r. e. d.
a. h. p. r. e. q. h. i.
q. r. a. h. y. r. o.
h. i. o. c. a. l. o. r. i. o.
c. a. t. i. n. i. s. e. c. o. j.
f. e. n. h. i. c. e. n. e.
R. i. c. a. l. e. r. u.
i. d. e. t. a. b. i. s. p. r.
q. a. c. c. i. d. e. n. s.
p. e. n. i. t. a. f. i. n.
v. i. l. p. o. r. o.
n. e. h. i. n. e. t. r. a.
p. a. r. t. e. c. e. r. p. e.

ad maiorem in tunc enim qualitates u. g.
 et nulla distincta causa potest aspernaturi a qua
 prueniat talis metus. qd. autem potest in stomacho
 & tunc hyemali mouet se ad maiorem calorem
 rem, ideoque tunc hyemali hinc cibos melius de-
 coquere et plura comedere solent. Putari
 et tunc aspernaturi hinc maiorem frigiditatem
 quia tunc hyemali. atque haec maior inter-
 tus caloris et frigiditatis non est ab aliquo
 extrinseco. qd. pruenit ab ipsis. et talis in-
 tentio est uery metus physici.

Rx. Calorem maiorem neutri uili et frigidi.
 Ictibus putrem dictis tunc esse fortiores
 & acutius, ut ut loquuntur phisici, per ante-
 peristalsin, qd. se: frigus est cum sensu clau-
 dit poris cutis, et in pedibus, nec calor in
 neutro uili existens egrediat ad extremas
 partes corporis, debinetque spiritus uitalis, & sunt
 calidissimi

culi dicitur mi ne q' organum dicitur et. amittit
sunt virtutem. Et idem de putredine frigi,
dicitur dicitur. S.

Quia dicitur. In hoc differunt in virtute a
non virtutibus, q' virtutibus moneant se ipsa, illa a.
a generante moneant. q' saltem in virtutibus
satis est q' dicitur. aut est ex dictis subiectis.
et dicitur q' dicitur. lex. 28. Vi aut. Officium virtutis
moveri a se, ex quo ulterius inferri q' si virtutibus
satis sunt movere virtutem et potentiam non in
virtute, q' non e' maior ratio unius q' alterius.

¶ In virtutibus enim sunt tota heterogenea
sunt aliq'na partem integram tunc utiq' totum
compositum moneat, et talis partes sunt n. g.
cor, cerebrum aut medulla. unde ad artem
concedo aut. d' regalis q' dicitur. Contra hanc
sententiam dicitur. Illa pars q' movet alias partes
vel movet ab alia parte vel non. si ab alia, de
illa item dicitur q' dicitur, an ab alia moneat, et
fit

fit in infinita, si non mouet ab alia, tunc vel
 nullo modo mouetur q. tunc q. hinc ratur inuentis,
 vel certe mouetur a se ipso, quoniam tunc neutrum
 fieri potest. *Ex* Illam partem iam q. mouet
 alias partes q. tunc mouet q. se, mouetur a generante,
 te, unde in inuentibus cor vel cerebrum, vel alia
 principalis pars mouet alias partes, tunc illa
 mouetur a generante. *Dices.* q. tunc illa pars
 mouet totum, tunc et mouet seipsum. *Ad* adhuc
 uerum erit idem mouere seipsum seipsum. *Ex*
 disticta gressus. per se, nego. q. acci dens, q. edo
 gressum. sicut nauis mouens nauem q.
 acci dens mouet ad motu nauis. *Dices* ite,
 in q. hinc cum Ruber. Hoc spe ex parte q. hinc
 Artem q. non inuentis mouentur a generante
 in hoc n. distinguunt a non inuentibus. *Ex*
 Fratrum spe Artem negare inuentibus cum de,
 pseudoniam in mouet a generante ubi et supra
 agentes de eadem officenti in finem inueniunt

Vbi

Vbi diximus qd proprietates entis natae fluant ab
 extra illis et a generante. Nam proprietates
 illae cum sint vera entia realia debent hinc
 aliqua causa vere efficiens, et cum extra
 non sit vera causa efficiens suam proprietatem
 ea ab illa tunc natae resultant, ideo asserunt,
 quod magis qd ipsa causa efficiens ipsum generans.
 Et hoc soluet et illud arguit qd hinc propi-
 etate de essentia rem recipi suam passionem.
 Nam essentia ad suas passiones seipsas movet,
 ergo saltem in emanatione proprietatem idem erit
 movens et mobile. pro autem essentia non producit
 passiones et illas recipit. ergo est movens et
 mobile. Confirmat arguit de natura obno-
 tuitate qd potentia spiritualis seipsas movet
 ad obtinendas gratias illasq in se recipiat.
 ergo idem erit movens et mobile. R.
 Ad arguit opam non potest de se producere passio-
 nes, sed quasi secundum alios et instructos,
 Unde

Unde potest
 ad produca
 hinc mov
 semper rem
 qd se, sed ab
 produca se
 videntia ad
 motu phyca
 Ad Cor: B
 realiter a se
 n. in qtu
 in partib
 qtu vero re
 dicit seipm
 ad recipien
 dicit qd
 movet d
 tuitate R.
 ad elicienda
 et nudam

Unde q̄to forma substis n.g. in hōre generat
 ad p̄ductionem r̄silitatis hoc facit in n̄r̄o
 hūte mouente generantis ipsam. Quare
 semp̄ uerū erit, nihil moueri à seipso s̄o s̄
 p̄ se, sed ab alio. Deinde R. Esram, non
 p̄ducere suas passiones q̄ uerū aliquā effi-
 cientiā ut sup̄iudicium. et q̄lytr̄ negi q̄ uerū
 motu p̄hycum de quōtu nes h̄ic loquimur.
 Ad Cōf: R. Ex quo ad n̄ctū, illū distingu
 realiter à se ut mouens et ut mouet. n̄ctū
 n. n̄ q̄tu mouet se ad p̄dam intellectiōem
 n̄ p̄bat seipsum et p̄m̄ intelligibilem, in
 q̄tu uerū recipit intellectiōem à se p̄ductā
 sicut seipsum nudum, s̄p̄ n. nihil facit
 ad recipiendam intellectiōem et q̄lytr̄
 dist̄hi q̄ueq̄ n̄ctū realiter à se q̄ro ut mo-
 uens et ut mouet. Ad alterū de n̄o,
 mouente R. P̄. Primum mouens uoluntatem
 ad elicendam suā op̄erem non s̄p̄ solum
 et nudam uoluntatem sed et n̄ctū et
 n̄t

generatio q̄dem ab ip̄to actu non est sicut
substantia, est t̄m sicut virtutem relicta
in genita, ex quo et pot̄ ad alterū. Generans
n̄. nunquā distat a genito sicut virtutem.
esto q̄ distat sicut substantiam, imo et non aut,
ph̄y sit in re n̄. Ad 3m Q. Cer: aut
et nego ḡsynam. Ad pb: dices illud non est
de materia inchoata, non nati, q̄a corp̄ grave
quo magis app̄pinquat centro terra, eo e
aph̄y ad recipiendā motū cū generantib̄,
vel fort̄y pot̄ illa virtute cōcreta sibi ubi, et
ex hec fit q̄ corp̄ grave generatio s̄yng,
quo proxim̄y accedit centrū, eo fort̄y mo,
neq̄. s̄yng e de materia inchoata ut pot̄ in
sagitta p̄icta s̄yngum. Ad ultimū Q.
N̄. q̄to aut. ad pb̄tem negat̄ n̄. Illa n̄. e
optima r̄o. ad huius impugnat̄ Q. H. q̄q.
distant̄ e. quia caliditas vel p̄duct̄ alte,
n̄y caloris non seqū r̄m ignem & modū
distant̄

distant̄ de
complete h̄
nichilū n̄
Cicci
igne redue
idem pot̄ mo
illa redue
Q. Illam
generant̄.
sicuti ap̄
cum s̄yng
partib̄ s̄yng
q̄a frigidit̄
sicuti gener
illa a gener

difficilis delicta in instanti generatio, ad hoc ut
complete habeat rationem effectus respectu generantis.
videatur haec de re Burley.

Quicquid ultimo. Aqua calida ablata
igne reducitur se ipsa ad pristinum frigus
idem potest movere seipsum. quoniam potest per se.
illa red uctio a nullo alio fieri potest.

Ad illam reductionem provenire potest a
generante. et dicitur et insinuat a forma
fuit aqua. non a corpore frigido circa
circumstante ut nulli Burley, aut aliis
partibus frigoris in aqua relicta. cuius ratio.
quod frigiditas est effectus aquae delicta. in in-
stanti generatio, unde non nisi in quantum ad
illa a generante reducatur.

Dub:

Conclusio
Dubium Secundum.
Utrum et quomodo mouens
debeat esse coniunctum cum
mobili uel passo. Vel ut aliter
proponunt. Utrum aliquid
possit agere in distans?

Nota huius esse sermonem de eadem mouente
physice & aliquid uel uerum influentem non uero de
eadem mouente metaphysice, de illa uero ratiō facta
est q̄ non debeat esse coniuncta cum re q̄
mouet ut refertur hinc comitibus: & hoc fit.

Conclusio Prima.
Agens physicum et reale non potest producere effectum nisi
gratū passo illius continendo. Vel gratū
suppositi, uel uirtutis. Itaq̄ nullum mouens
uel agens potest agere in distans.

Hoc

Hoc tunc
quod dupl
mōdū p̄
Notū 20. ag
u in aliq̄ q̄
uē mediū, it
distat ab ill
uero.
Notū 30. A
tam agunt
et alia corp
uero agunt q̄
d mouentur
et Angulis.
Dico tunc q̄
passū debet
uiriū de p̄
idē et uerū
Inferendo q̄
sibi inueni

Haec tunc antequam dicitur Notum 20. lib. 20. p. 11.
 Quod simpliciter potest aliquid immediate agere.
 immediate scilicet suppositi, et immediate virtutis.

Notum 20. agere nichilominus nil esse aliud quam agere
 et in aliquid quod dicitur non agendo nisi proprio
 vel medio, ita ut res circa quam agit se vere
 distet ab illo, tamen per suppositum, quia virtus,
 rem.

Notum 30. Agentia spe in duplici genere. quorum
 dam agunt et virtutem a se distera ut sol
 et alia corpora caeli ipsi. hanc inferunt. Alia
 vero agunt et virtutem intra se continentem
 et manentem, et modo agentis continentis dico
 et Angelis.

Deo Causa 20. ex arte dicente hic. Agens et
 passivum debere spe simul quod dicitur hinc ad
 minus de simultate virtutis verificari debet.
 idem et dicitur in Th. c. 2. hic. Deo Causa 20.

Disjunctio et tunc agentia. Inprimis de agens
 virtutibus manentibus restat et quod debent esse
 praesentia

Quibus qd dicitur dicitur et quia nra ipi nra.
Si vero sit agens transiens tunc cum agit &
virtutem a se diffusa saltem virtus & cum
virtutem ut pht in generat nra, ubi agens vel
generans e qdus & virtutem seminalem.

Idem e role nutritione, augmentat, alterat.
nam q nutrit & quingit fili citu, ex cuius
gritudine nutrit et auget virtutisq nutritiva
& ipi nra me qdus. Item multu alter ad diu
nisi sit illi qdus nra saltem & aliqua virtutem,
pht huc et in motu locali & in inuicibili pht a
q dno pntis actus in non inuicibili a gene,
nra & virtutem a se relictu. ~ ~

Præ Certe 3. Non pht: aliq agere nra, sicut,
nisi pnt & mediu vel q pntis agat.
virtus agens corpq nam e q dntialis, sed
corpq. qe nra qe in actus nisi fuerit pnt
in medio. q dnt pnt, multu accidens cor,,
genm

genm pht
unde q nra
aliqui sicut
nra totu
qna pntis
pnt califa
Conc
Agentia q
manutem
debet qd
& talis a
Præ de Deo
alq mediu
pntis pnt
pntis qd
pnt q dnt
nra q tu
nra q tu
pntis nra

perum pot. transire de uno ad alterum nisi transper-
 undo q. mediu, ut de se pot. alias dicitur ac 2
 a deus sine sibi. Idem pot. de calore califia;
 ente totu aereu. tunc n. non califiait ultra
 qua partem aëris à se longè distantem, nisi
 prius califiaiat iam partem et q. sibi alias.

Conclusio Secunda.

Agentia q. agunt per virtutem intra se
 manentem et tunc virtualiter transierunt
 debent esse conuincta proprio sibi supposito;
 et talia agentia sunt deus, et Angeli.
 Aliter de deo. Qui dicitur à theod. q. ut oitg
 actg mediate q. sibi tam sibi virtutem qua
 supposita q. epas in oitg actg. so non
 potest deus epas nisi giungat cum oitg.
 pot. propria. alius theologi nihil plane q. bra,
 rent q. tu et St. Paulo repugnat q. Athenis
 aufity nolens splendore deum ope oitg actg
 sicutem nisi me, ad suum epas sui.

circa

curia creaturas dei. Si ceteris in ipsis in unum
musemur a Juny. De Angelis pth ceto.

Quia agens debet saltem aliquo modo
gigni passu vel sita virtutum vel Juny,
situm. cum go Angeli non habeant virtutem
a se transferentem, siqz q debeant esse
situm supposito.

Ratio vera licet videantur tunc quincere nostra
Cautem quo ad ceterum emisso naco, tunc et Juny
natio in potte videt q agens p d n cal aliqne
offm d q non gignat passu vel virtute, vel
supposito.

Obi. ceteris hinc. Agens nate fortis agit in
distans qua in gignere. go non e necesse
ut agat x mediu. et yste non debet gignere
gi passu. aut pte. Ignis n. ply calefacit a se
distans situm am, qua aereu hili pgnere
gignere, nro situm flammace gignere, non aereu;
sit

fil d m
fite gignere
fa gignere
agere, tunc
remota. Et
agere ad
mediu. C
se natio
a natio
virtutum
causa natio
si n. ignis
agit, ita
natio, et
natio gignere
facto sunt
gignere. n
gignere

Sol & marecum calorem p̄ducit in panete
 fite operito quā in aere p̄m̄go-
 rā ḡp̄ra p̄to, si n̄ agens & n̄d̄m̄ debent
 agere, tunc fortis ageret in p̄m̄p̄m̄, quā
 remota. Ex quo et p̄t̄ rā ḡp̄ra. rā ḡm̄chis
 agens ad p̄p̄m̄. J̄p̄t̄ n̄d̄m̄ actonem &
 mediū. Confirmat auct̄m̄ J̄o. Sequunt̄
 ex nostra Dabm̄a q̄libet agens p̄p̄e age,
 re n̄ quā uny. v̄st̄m̄. n̄ J̄. ignem h̄c
 ex̄st̄m̄ p̄p̄e calidus p̄t̄m̄ Rema
 camera n̄dem. h̄c a. 10. fact̄m̄. J̄o. p̄t̄ J̄p̄.
 si n̄ ignis r̄m̄ in h̄m̄c mediā partem aires
 agit, ita n̄d̄m̄ rā p̄m̄ it̄m̄ n̄ alia, d̄illa it̄m̄
 in d̄m̄, & si uny. ad p̄t̄m̄ uny. non sit m̄.
 n̄d̄m̄ uny. quā alit̄m̄. Conf̄. J̄o. De
 fact̄o sunt multae act̄m̄s nich̄ J̄m̄s. J̄o
 p̄t̄m̄ aires. magnes trahit ferrū nich̄
 ex̄p̄m̄ & mediū. J̄m̄ mult̄m̄ in J̄m̄,
 n̄d̄m̄

navis solent pueros, et basiliscus interfici ut homines,
sola visus, et remora piscis detinet totam aliquam navem,
haec a. cia sunt alij, aliquo intermedio. zc.

R. Q. ans. q. accidens con: p se. nego.
ad pb. dices q. supra plij calidi ab uno fiamus,
cal d non aiv. haec spe ideo q. supra magis
e disposita et idem tr de paneta. Ad sam
Caus: R. N. seq. q. pt spe calor alijs tam
remisq. et imperfectis ut amphij non pnt agere
q. calor sp. mixtus pnt pnto minorem
qua habeat in se. et illud mixtu minorem
alleri et sic de relijs. Unde non miru q.
handem deficiat. Ad sam Caus: R. N. ans.
ad pb. de magnete dices illu diffundere
aliqua virtutem q. aivem. ad id de fof,
aivae puerem dices illam pvenire ab ali.
qua qualitate venenata existente in oculis
michem q. postea q. aivem diffundit illu q.
mifit

mifit u
mif illa fof
q. hnt ca
babilis d
q. virtute

FINIS I

in fuit uis ad certam distans unde postea
 ony illa fasciatio mta in pueris uel infantibus
 q hnt carnem tenuissima. Idem de
 balilico d Remora q si pducant istos effy
 q uirtutem diffusa q aereu uel p aqua.

LIBER
 OCTAVUS
 DE PNEUMATIBUS
 PNEUMATICO
 FINIS LIBRI SEPTIMI PNEUM.